
VEJLEDNING TIL CIVILE OVERSÆTTERE/ TOLKE I KONFLIKTZONER OG BRUGERE AF DERES TJENESTER

www.aiic.net

www.fit-ift.org

www.red-t.org

Oversættere/tolke (i det følgende benævnt tolke), som engageres til arbejde i konfliktzoner, er ofte ikke-professionelle sprogfolk, men de spiller ikke desto mindre en afgørende rolle i kommunikationen. Deres arbejde i højrisikomiljøer med fare for liv og lemmer betyder, at de er ekstremt sårbare og har behov for særlig beskyttelse både under og efter konflikten. Brugere af tolketjenester skal være bevidste om deres ansvar over for tolkene og om behovet for at yde dem kontinuerlig beskyttelse. Tolkene selv bør være bekendte med deres rettigheder og opretholde sprogerhvervets standarder og etiske regler med henblik på at værne om egen sikkerhed og status.

Dette dokument indeholder en vejledning i de grundlæggende rettigheder, ansvar og praksisser, som International Association of Conference Interpreters (AIIC), International Federation of Translators (FIT) og Red T anbefaler for tolke og brugere af deres tjenester. Vejledningen gælder tolkearbejde for væbnede styrker, journalister, ikke-statslige organisationer og andre organisationer, der arbejder i konfliktzoner.

TIL TOLKE

RETTIGHEDER

Beskyttelse

Du har ret til beskyttelse både under og efter en opgave. Om nødvendigt skal denne beskyttelse også omfatte din familie. Du skal udrustes med beskyttelsesbeklædning og -udstyr, men ikke med våben. Du har som civilperson ikke pligt til at gå i uniform, medmindre du selv giver dit samtykke til det. Du skal have adgang til læge- og psykologhjælp. Inden opgaven påbegyndes, skal du have undervisning i sikkerhed og håndtering af nødsituationer.

Støtte

Du har ret til støtte under hele opgaven, f.eks. til passende bekvemmeligheder og faciliteter i felten og på basen.

Afgrænsning

Din rolle skal afgrænses og defineres tydeligt. Du har ret til at afvise opgaver, der strider mod professionelle normer, dine egne moralbegreber og/eller udsætter dig for unødigt fare.

Forhåndsorientering

Du skal på forhånd orienteres om opgavens generelle og specifikke sammenhæng.

Vilkår

Du har ret til betaling og andre kontraktmæssige godtgørelser, der afspejler de farefyldte omstændigheder. Arbejdstiden bør være rimelig og med regelmæssige pauser.

ANSVAR

Upartiskhed

Uanset hvem der engagerer dig, skal du tjene alle parter lige godt, uden at give dine egne meninger og sympatier til kende. Du må aldrig optræde som fortaler for en sag, og du skal oplyse om enhver interessekonflikt.

Fortrolighed

Alle oplysninger af fortrolig karakter, som du måtte få af en part som en del af arbejdet, skal hemmeligholdes. Du må aldrig videregive sådanne oplysninger til andre og ej heller udnytte dem til egen vinding.

Nøjagtighed

Du skal formidle alle parter udsagn så nøjagtigt som muligt. Derfor skal du:

- Tilegne dig de grundlæggende færdigheder i tolkning, dvs. lytte nøje efter hvad der bliver sagt, gengive det klart på det andet sprog og være bevidst om kulturforskelle og ikke-verbale signaler.
- Forberede dig til opgaverne ved at lære specielle termer, forkortelser, jargon osv. og gøre dig bekendt med forskellige udtaleformer, fagter, skikke osv.
- Tage notater, hvis det kan støtte din hukommelse.
- Aldrig hverken censurere eller modificere parternes udtalelser.
- Om nødvendigt bede om at få noget præciseret, anmode den, der taler om at tale langsommere og signalere til den, der taler, hvis vedkommende ikke bliver forstået.

TIL BRUGERE AF TOLKETJENESTER

RETTIGHEDER

Du har ret til en nøjagtig oversættelse/tolkning af dit budskab. Ved at opfylde det ansvar, der er nævnt herunder, hjælper du tolken med at opnå dette mål.

ANSVAR

Respekt

Tolkene er forbindelsen mellem dig og befolkningen i det land, hvor du arbejder. Udvis tolkene respekt, så respekterer de også dig. Rangorden kan etableres, men skal aldrig misbruges.

Beskyttelse

Tolkene kan udsættes for fare ved at arbejde for dig. Uanset om du er ansvarlig for det i henhold til kontrakt eller ej, skal du beskytte dem, og om nødvendigt også deres familier, både under og efter opgaven.

- Giv ikke tolkene våben.
- Forsyn tolkene med passende beskyttelsesbeklædning og -udstyr, men forlang ikke, at de skal bære uniform, medmindre de frivilligt indvilliger i det.
- Videregiv aldrig tolkenes navne, adresser eller billeder af dem uden deres tilladelse.

Støtte

Giv dine tolke støtte ved at forsyne dem med passende bekvemmeligheder og faciliteter i felten og på basen. Vær opmærksom på deres behov og bekymringer.

Rolledefinition

Definér tolkens rolle tydeligt. Forklar de operationelle krav, og tydeliggør kommandovejen. Tolken bør normalt ikke tildeles opgaver, der ikke har med oversættelse/tolkning at gøre. Vær opmærksom på, at tolke har ret til at afvise opgaver, der strider mod deres professionelle normer, moralbegreber og/eller deres sikkerhed.

Planlægning

Tolkning kræver koncentration, som er vanskelig at opretholde i en konfliktsituation. Aftal arbejdstid, pauser osv. Ved brug af tolketjenester, skal der påregnes ekstra tid og andre logistiske behov.

Forhåndsorientering

Før hver opgave skal tolkene have en generel og specifik orientering om opgavens sammenhæng og formål. Forklar specielle termer, forkortelser, jargoner osv.

Evaluering

Hvis du skal bedømme tolkens præstation, gøres dette på retfærdig vis og ved hjælp af et passende evalueringsværktøj. Følg med i, om budskaberne kommunikerer korrekt, men vær samtidigt opmærksom på, at tolkning ikke består i at gengive ord for ord, og at dit oprindelige budskab skal være klart og tydeligt. Kritik bør foregå på tomandshånd. Belønninger, anbefalinger osv. bør gives, hvor det er fortjent og passende.

SÅDAN ARBEJDER DU MED TOLKE

Placering

Anbring dig selv, tolken og den anden part i en trekant. Sørg for, at du, tolken og den anden part alle kan se og høre hinanden. Introducer dig selv og tolken, og forklar tolkens rolle. Henvend dig til, dvs. se på og tal til, den anden part, ikke til tolken.

Samtaleform

Tolken venter, mens du taler, og tolker derefter, når du holder en pause. Hvor meget information en tolk kan huske og videregive med nøjagtighed afhænger af tolkens kompetenceniveau.

- Brug relativt enkle ord og korte, logiske sætninger.
- Tal klart og tydeligt og ikke for hurtigt.
- Forsøg at undgå slangudtryk, forkortelser, jargoner og referencer, som ikke er forståelige i en anden kultur.
- Husk på, at selvom humor kan være med til at mindske anspændtheden, kan det ofte være svært at oversætte.
- Vær bevidst om din egen udtale, din dialekt og dit talemønster og om, hvordan de kan påvirke tolkens arbejde.
- Vær bevidst om, hvad du siger og måden, du siger det på.

Kontrol

Det er dit ansvar at kontrollere, at budskaberne forstås af alle parter. Hvis du ikke har forstået, hvad den anden part har sagt, skal du bede om at få det gentaget og/eller tydeliggjort. Hvis du tror, at den anden part ikke har forstået, hvad du har sagt, skal du kontrollere, at tolken har forstået dig. Undgå dog at føre private samtaler med tolken, medmindre den anden part har en generel forståelse af, hvad I taler om.

Ansvar

Du må ikke uddelegere ansvar til tolken. Tolken må ikke udtale sig eller stille spørgsmål på dine vegne, men skal kun oversætte det, du siger. Det er dig, der skal føre samtalen, men du kan rådføre dig med tolken, når det er nødvendigt og passende.